

MEMORANDWM CYDSYNIAD DEDDFWRIAETHOL

Y BIL ARDRETHU ANNOMESTIG (RHESTRAU) (RHIF 2)

1. Gosodir y memorandwm cydsyniad deddfwriaethol hwn o dan Reol Sefydlog (RhS) 29.2. Mae RhS 29 yn rhagnodi bod rhaid gosod memorandwm cydsyniad deddfwriaethol, ac y ceir cyflwyno cynnig cydsyniad deddfwriaethol, gerbron Senedd Cymru os yw Bil Seneddol y DU yn gwneud darpariaeth mewn cysylltiad â Chymru at unrhyw bwrpas sy'n dod o fewn cymhwysedd deddfwriaethol Senedd Cymru, neu sy'n addasu'r cymhwysedd hwnnw.
2. Cyflwynwyd y Bil Ardrethu Annomestig (Rhestrau) (Rhif 2) (y Bil) yn Nhŷ'r Cyffredin ar 8 Medi 2020. Gellir cael copi o'r Bil yn:

<https://bills.parliament.uk/bills/2774>
3. Ei ddiben yw symud y dyddiad ar gyfer yr ymarfer prisio nesaf ar ardrethi annomestig i 1 Ebrill 2023 ac addasu'r terfyn amser ar gyfer cyflwyno'r rhestrau ardrethu annomestig arfaethedig o 30 Medi i 31 Rhagfyr y flwyddyn cyn ailbrisio.
4. Cyflwynwyd Bil blaenorol yn Senedd y DU ym mis Mehefin 2019 i bennu 1 Ebrill 2021 fel dyddiad prisio. Cymeradwyodd Senedd Cymru gynnig cydsyniad deddfwriaethol ar y Bil hwnnw ar 9 Gorffennaf 2019. Serch hynny, methodd y Bil pan addoedwyd Senedd y DU ym mis Medi 2019.
5. Ar 18 Mawrth 2020, cyflwynwyd bil pellach â'r un diben yn Nhŷ'r Arglwyddi, sef y Bil Ardrethu Annomestig (Rhestrau). Gosodwyd memorandwm cydsyniad deddfwriaethol mewn perthynas â'r bil hwnnw gerbron Senedd Cymru ar 28 Ebrill 2020, a gosodwyd MCD diwygiedig ar 8 Gorffennaf.
6. Yng ngoleuni COVID-19, penderfynodd Llywodraeth y DU beidio â bwrw ymlaen â'r bil hwnnw a phenderfynodd symud dyddiad yr ymarfer ailbrisio nesaf o 1 Ebrill 2021 i 1 Ebrill 2023.
7. Ar 11 Awst, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ei bwriad i symud dyddiad yr ymarfer ailbrisio nesaf i 1 Ebrill 2023.
8. Mae angen deddfwriaeth sylfaenol er mwyn gweithredu'r newid hwn.

Amcan(ion) Polisi

9. Fe wnaeth Llywodraeth y DU ddatgan mai ei hamcan polisi yw sicrhau bod biliau ardrethi annomestig yn adlewyrchiad mwy cywir o werth rhenti cyfredol eiddo.

10. Mae dyletswydd statudol ar Asiantaeth y Swyddfa Brisió (VOA) i gynnal rhestrau prisio cywir at ddibenion ardrethu annomestig a'r dreth gyngor yng Nghymru a Lloegr. Mae'r VOA yn casglu ac yn cynnal y data prisio a gedwir ar y rhestru. Ar sail y rhestrau hyn caiff dros £2.7 biliwn (net) o refeniw trethi lleol ei gasglu bob blwyddyn yng Nghymru. Defnyddir y refeniw hwn i gyd i gefnogi gwariant llywodraeth leol ar wasanaethau.
11. Mae'n rhaid cynnal prosesau ailbrisió cyfnodol ar gyfer eiddo at ddibenion ardrethu annomestig. Gwneir hynny drwy adolygu gwerthoedd ardrethol yr holl eiddo annomestig ar adeg benodol. Nid ymarfer codi refeniw yw'r broses ailbrisió. Caiff ei chynnal er mwyn sicrhau bod y system yn parhau i fod yn deg drwy ailddosbarthu cyfanswm yr ardrethi sy'n daladwy rhwng talwyr ardrethi er mwyn adlewyrchu newidiadau yn y farchnad eiddo. Pan gynhelir proses ailbrisió mae'r VOA yn asesu gwerthoedd ardrethol eiddo annomestig fel eu bod yn adlewyrchu amodau'r farchnad, a'r farchnad rentu yn bennaf, yn well.
12. Pennir y cylchoedd prisio gan Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988 (Deddf 1988). Ar gyfer ardrethu annomestig, mae'n ofynnol cynnal proses ailbrisió bob pum mlynedd. Gan fod y broses ailbrisió flaenorol wedi cael effaith ar 1 Ebrill 2017, y bwriad yw cynnal y broses ailbrisió nesaf yng Nghymru ar 1 Ebrill 2022.
13. Ym mis Gorffennaf 2018, cyhoeddodd Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid y byddai'r ymarfer ailbrisió ardrethu annomestig nesaf ar gyfer Cymru yn cael ei ddwyn ymlaen o 2022 i 1 Ebrill 2021. Roedd hyn yn sicrhau y byddai'r broses ailbrisió yng Nghymru yn digwydd yr un pryd ag yn Lloegr.
14. Yn sgil y coronafeirws, cyhoeddodd y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd ar 11 Awst y byddai'r ymarfer ailbrisió nesaf yn digwydd ar 1 Ebrill 2023. Y bwriad yw sicrhau bod gwerth eiddo yng Nghymru yn adlewyrchu effaith y pandemig ar amodau economaidd. Mae'r newid yn gyson hefyd â'r dyddiad a gyhoeddwyd gan Lywodraeth y DU.
15. Gan fod hyn yn ymestyn y cyfnod ers y broses ailbrisió flaenorol (yn 2017) o bum mlynedd i chwech, mae angen diwygio Deddf 1988 er mwyn newid y dyddiad ailbrisió. Dim ond drwy ddeddfwriaeth sylfaenol y gellir gwneud hyn.

Crynodeb o'r Bil

16. Noddwr y Bil yw'r Weinyddiaeth Tai, Cymunedau a Llywodraeth Leol.
17. Bydd y darpariaethau ar gyfer Cymru yn y Bil yn diwygio Deddf 1988 ac yn symud y dyddiad ailbrisió ardrethu annomestig yng Nghymru o 1 Ebrill 2022 i 1 Ebrill 2023.
18. Yn ogystal, bydd y Bil yn ymestyn y terfyn amser ar gyfer y VOA o ran cyhoeddi rhestr ddrafft, a hynny o 30 Medi i 31 Rhagfyr y flwyddyn cyn ailbrisió.

Darpariaethau yn y Bil y mae angen cydsyniad ar eu cyfer

19. Mae'r Bil yn diwygio Deddf 1988 ac yn gohirio'r broses ailbrizio ardrethi annomestig yng Nghymru a Lloegr o 2022 i 2023 ac yn addasu'r terfyn amser ar gyfer cyflwyno rhestrau ardrethi annomestig arfaethedig o 30 Medi i 31 Rhagfyr y flwyddyn cyn ailbrizio. Nodir y diwygiadau hyn yng nghymalau 1(2)(b), 1(3)(b) ac 1(4) o'r darpariaethau yn y Bil fel y maent yn gymwys i Gymru a gofynnir am gydsyniad mewn cysylltiad â'r darpariaethau hynny. Nid yw'r cymalau diwygiedig yn cynnwys unrhyw bwerau i Weinidogion Cymru wneud is-ddeddfwriaeth.
20. Gofynnir am gydsyniad ar gyfer y darpariaethau hyn gan eu bod yn dod o fewn cymhwysedd deddfwriaethol Senedd Cymru i'r graddau eu bod yn cael yr effaith o addasu swyddogaethau swyddogion prisio y VOA.
21. Asiantaeth weithredol a noddir gan Gyllid a Thollau ei Mawrhydi yw'r VOA ac mae swyddogion prisio, fel deiliaid swydd sydd â swyddogaethau o natur gyhoeddus, yn awdurdod cyhoeddus o dan baragraff 8(4) o Ran 1 o Atodlen 7B i Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 (Deddf 2006). Mae paragraff 10(1) o Ran 1 o Atodlen 7B i Ddeddf 2006 yn darparu na chaiff darpariaeth mewn Deddf gan Senedd Cymru dynnu ymaith nac addasu (na rhoi pŵer drwy is-ddeddfwriaeth i dynnu ymaith nac addasu) unrhyw swyddogaethau sydd gan awdurdod cyhoeddus. Felly, yn unol â pharagraff 10(1) o Ran 1 o Atodlen 7B i Ddeddf 2006, byddai'n ofynnol cael cydsyniad Trysorlys ei Mawrhydi er mwyn newid dyddiad y broses ailbrizio ardrethi annomestig, neu ba mor aml y'i cynhelir, ac er mwyn addasu'r terfyn amser ar gyfer cyflwyno Rhestrau Ardrethi Annomestig arfaethedig o 30 Medi i 31 Rhagfyr y flwyddyn cyn ailbrizio.

Y rhesymau dros wneud y darpariaethau hyn ar gyfer Cymru yn y Bil Ardrethi Annomestig (Rhestrau) (Rhif 2)

22. Mae'n rhaid gwneud gwaith sylweddol er mwyn paratoi ar gyfer y rhestrau ardrethi newydd a fydd yn cael effaith ar 1 Ebrill 2023 a gwneud talwyr ardrethi yn ymwybodol o'r newidiadau sydd ar y gweill. Mae cadarnhau'r dyddiad prisio mewn deddfwriaeth yn darparu'r sail statudol ar gyfer y gwaith hwn.
23. Mae'r posibilrwydd o wneud y newid hwn drwy Fil Llywodraeth Cymru yn y dyfodol wedi ei ddiystyru gan nad oes cyfle deddfwriaethol addas o fewn yr amserlen ofynnol i alluogi'r VOA i gwblhau'r gwaith prisio angenrheidiol. Hefyd, byddai defnyddio Bil Llywodraeth Cymru diweddarach yn arwain at lai o sicrwydd i fusnesau a thalwyr ardrethi eraill yng Nghymru yn y cyfamser.
24. Bydd y Bil hefyd yn sicrhau bod amseriad y broses ailbrizio yng Nghymru yn cyd-fynd â'r broses yn Lloegr a bod prisiadau yn cael eu cynnal mewn modd cyson.

Goblygiadau ariannol

25. Mae prosesau ailbrizio cyfnodol yn nodwedd angenrheidiol o system ardrethu annomestig ac mae'r costau wedi eu cynnwys yn y broses o gynllunio'r gyllideb. Amcangyfrifir y bydd y gwaith o baratoi rhestrau ardrethu newydd ar gyfer 1 Ebrill 2023 yn costio cyfanswm o £5.4m dros ddwy flynedd.
26. Mae'r VOA yn asesu gwerth pob eiddo annomestig gan gyfeirio at ddyddiad penodedig, sef y Dyddiad Prasio Rhagflaenol (AVD). Er mwyn caniatáu ar gyfer y gwaith sy'n angenrheidiol i asesu pob eiddo a llunio rhestrau newydd a fydd yn gymwys o 1 Ebrill 2023, bydd angen pennu 1 Ebrill 2021 fel AVD. Gwneir hyn drwy osod Gorchymyn gerbron y Senedd.

Casgliad

27. Barn Llywodraeth Cymru yw ei bod yn briodol ymdrin â'r darpariaethau hyn ym Mil y DU hwn am resymau amseriad a chydlyniaeth. Mae'r cysylltiad rhwng systemau Cymru a Lloegr ar gyfer gweinyddu'r broses ailbrizio at ddibenion ardrethu hefyd yn ategu'r achos dros fwrw ymlaen â'r darpariaethau yr un pryd ac yn yr un offeryn deddfwriaethol.

Rebecca Evans AS
Y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd
Medi 2020